

1/1989

ШЛЯХ

Выданьне Баранавіцка-Берасьцейскага аддзялення БНФ „Адраджэньне"

ШАНОЎНЫ ЧЫТАЧ!

Табе, мабыць, не ў навіну чуць "крайне отрицательные" выказваньні сваіх жа "супляменьнікаў" пра нефармальны грамадскі рух за перабудову. Вось і на нядаўніх сходах выбаршчыкаў у Кобрыне і Пружане Я.Я.Сакаловым было заяўлена, нібыта ніякага Беларускага Народнага Фронту няма, апроч хіба што невялікага ядра "экстрэмістаў". Дапускаем, што сёй-той паверыць гэтай безапеляцыйнай заяве. Але камусьці проста-такі хочацца верыць у гэта! І найперш камандна-бюракратычнаму апарату, які марыць па-ранейшаму трымаць народ у няведаньні і маўклівым паслушэнстве.

Супраціўленьне бюракратаў-функцыянераў Ты, чытач, скрозь адчуваеш і ў сябе на Берасьцейшчыне. У чым яно праяўляецца?

Найперш -- у прыніжэньні тваёй чалавечай годнасьці: маўляў, простаму люду трэба есьці і рабіць, астатняе яго не абыходзіць. У парушэньні дэмакратычных прынцыпаў, у прыватнасьці, прынцыпу свабоднага вылучэньня кандыдатаў у народныя дэпутаты. Ва ўсечанай галоснасьці -- прыгадаем: адзінае альтэрнатыўнае выступленьне на тым самым сходзе выбаршчыкаў у Кобрыне не было абнародавана. У немагчымасьці весьці дыялог праз мясцовы друк, праз абласную газету "Заря", у якой, скажам, так і не пабачылі сьвету шматлікія водгукі на сумна вядомыя артыкулы "Эволюция политического невежества" і "Пена на волнах перестройки".

Усё гэта і змусіла нас пачаць выпуск інфармацыйнага бюлетэня, які Ты зараз трымаеш у руках. Ды ня толькі негатыўныя зьявы сталі штуршком для гэтага. У Пінску і Пружане, у Драгічыне і Бярозе, у Берасьцейскім і Івацэвіцкім раёнах утвораны і пачалі дзейнічаць групы падтрымкі Беларускага Народнага Фронту "Адраджэньне", гарадскія камітэты падтрымкі ў Берасьці і Баранавічах згуртавалі вакол сябе сотні людзей. На парадку дня -- стварэньне абласной Рады груп падтрымкі.

Абвяргаючы домыслы і зласьлівыя нападкі, маем усе падставы заявіць табе, шаноўны чытач: Беларускі Народны Фронт за перабудову жыве, пасьяхова праходзіць перыяд станаўленьня, набірае моцы. Калі і табе блізкія ідэі дэмакратызацыі і галоснасьці, праўды і справядлівасьці, адкінь сумненьні і нерашучасьць, уключайся ў шырокі грамадскі рух за перабудову, ствары групы падтрымкі БНФ "Адраджэньне"!

Даслаць заяўкі і допісы, атрымаць неабходныя тлумачэньні можна па адрасах: г.Берасьце, вул. Суворава, д.156, т.:6-51-35; г.Баранавічы, вул.Касманаўтаў, д.10, кв.45, т.:5-68-24.

ВЫБАРЫ БЯЗ ВЫБАРУ

Принципиальным недостатком избирательной системы, по моему убеждению, является многоступенчатый характер выборов депутатов Верховного Совета и его председателя, выбираемого съездом народных депутатов. Я убежден, что только прямые выборы дают мандат народа и одновременно защиту от разного рода интриг и давления аппарата.

Акадэмік А.Сахараў /"Известия", 7.II.1989/

КОБРЫНЬ. У найлепшых традыцыях застойных часаў праходзіў тут сьпектакль па вылучэньні кандыдатаў у народныя дэпутаты СССР. Праўда, кандыдатаў было... усяго адзін -- Я.Я.Сакалоў. Узыходзілі на трыбуну зацьверджаныя партыйнымі арганізацыямі прамоўцы, услаўлялі кандыдата, а заадно і свой уклад у перабудову. Ужо пачала драмаць зала, закалыханая дыфірамбамі, калі раптам загучалі словы рабочага Я.І.Хамені. Яго выступ, як выбух бомбы, скалануў прэзідыум. Нагадаўшы заслугі кандыдата ў асушэньні Палесься, у насаджэньні суперкомплексаў, што па эфекту забруджваньня асяродзьдзя могуць супернічаць зь вялікімі гарадамі, прамоўца зрабіў выснову:

-- Я уважліва прачытаў Вашу біяграфію. Яўрэм Яўсеевіч, і лічу, што Вам самы час падумаць не пра дэпутацкі мандат, а пра заслужаны адпачынак.

Зала дружнымі апладысьментамі падтрымала рабочага.

Некоторые... хотели бы противопоставить партийные кадры, партийные организации, а это основа организации, широким массам трудящихся.

Я.Я.Сакалоў

К сожалению, некоторые у нас испугались процессов демократизации, развернувшихся в стране, движения общественной мысли и впадают в панику, кричат -- караул!

М.С.Гарбачоў

ПРУЖАНА. Навучаныя кобрынскім вопытам, арганізатары сходу вырашылі ў зале мікрафон не ўстанаўліваць. З трыбуны ж адзінаццаць алілуйшчыкаў на ўсе лады расхвальвалі кандыдата -- Я.Я.Сакалова, адначасна, па даўняй традыцыі, выпрошваючы то спартыўны комплекс, то дом для ветэранаў, то тарную дошчачку, то магчымасьць купіць у Пружане сыр, які тут вырабляецца /а то даводзіцца красьці з завода/.

Выступаючы перад выбаршчыкамі, кандыдат закрануў, праўда, між іншым, і праблему беларускай мовы /было пытаньне, якога ён не рашыўся зачытаць уголас/ і тут жа перайшоў да шматслоўнага разважаньня пра неабходнасьць ведаць замежныя мовы.

Свае адносіны да БНФ кандыдат выказаў адназначна: я і бюро ЦК КПБ адносімся да яго "отрицательно".

Варта прыгадаць тут словы сакратара ЦК КПСС В.А.Мядзьведзева: "В ряде республик возникает Народный фронт. Всё это процессы закономерные...

Мы против того, чтобы эти новые формы активности рассматривались чуть ли не как опасность для нашего общественного строя -- а такие настроения есть. Эти настроения не отвечают линии нашей партии на демократизацию, гласность, плюрализм". /часопіс "Коммунист", 17, 1988/

У Драгічыне, які таксама ўваходзіць у Кобрынскую выбарчую акругу, сустрэчы з кандыдатам пакуль не было. Ды ці адбудзецца яна, калі там у кандыдата такі магутны кампрамат -- біяхімічны завод?

Агляд падрыхтавалі Кобрынская і Драгічынская суполкі.

Сябры! Пойдзем 26 сакавіка на выбарчыя ўчасткі. Але ПАДУМАЕМ, ці варта апускаць свае бюлетэні за кандыдатаў, якіх нам прапанавалі зьверху. Памятайце, мы выбіраем БУДУЧЫНЮ!

АДГАЛОСАК...

Нельга ня ўспомніць сярэднюю школу ў пасёлку Жамчужны пад Баранавічамі. Новую школу /працавала толькі год/ пачалі упрыгожваць мармурам і гранітам, лепнінай і скульптурай, крышталёвымі люстрамі, прывезенымі з-за мяжы рэспублікі. Паставілі чыгунную агароджу. Сагналі будаўнікоў з розных аб'ектаў. Сьпяшаліся. Чакалі высокага начальства з Масквы. На ўпрыгожаньне затрацілі да мільёна рублёў. А ў колькіх школах і сёньня дырэктару няпроста набыць кубаметр дошак ці іншых будаўнічых матэрыялаў.

Усім гэтым курыраваў сам Я.Сакалоў. Нават выказваньні Максіма Горкага і Якуба Коласа ў актавай зале загадаў правіць на свой лад...

С.Сьвістуновіч

ЗАВОД БУДУЕЦЦА...

Палесьсе, зьнявечанае каланізатарамі з "Галоўпалесьсевбуда", забруджанае гіганцкімі жывёлагадоўчымі комплексамі, ужо тры гады жыве пад псіхалагічным прэсам Чарнобыля. Здавалася б -- хопіць, час падумаць ня толькі пра лічбы ў справаздачах, але і пра людзей.

Як бы ня так! Наце вам яшчэ і біяхімзавод! Ен, бачыце, будзе абсалютна бясшкодны, а Драгічын, нарэшце, атрымае жыльлё, дзіцячыя сады, школы, дарогі.

І раённае кіраўніцтва клюнула на гэтую нажыўку. Аднак людзі, набучаныя горкім вопытам айчыннай хіміі і ведамасным абантурызмам, не паверылі. Перш: забіў у званы Драгічынскі Савет ветэранаў вайны і працы. Паляцелі лісты у ЦК КПСС, Вярхоўны Савет СССР, Савет Міністраў СССР... -- куды толькі ня пісалі драгічынцы! Каля дзесяці тысяч подпісаў у гэтых лістах з адзінай просьбай: спыніце будаўніцтва завода-атрутніка, карпусы якога падымаюцца літаральна побач з горадам. Драгічынцаў падтрымалі жыхары Берасьця, Кобрыня, іншых гарадоў.

А завод будаваўся...

5 ліпеня 1988 года сесія Драгічынскага гарадскога савета народных дапутатаў адзінагалосна прыняла рашэньне: "...просить ЦК КПСС и СМ СССР решить вопрос о прекращении строительства БХЗ в г.Дрогичине".

У адказ на усё гэта у Драгічын адзін за другім едуць прадстаўнікі розных ведамстваў, каб супакоіць людзей, "снять вопрос". Часам "супакойвалі" наступным чынам: намесьнік міністра Мінмедбіяпрама Амбросаў В.А. на пытаньне, ці мога ён гарантаваць здароўе людзей пасьля пуску завода, адказаў: "Нет, не гарантирую. Будет вредно, но не смертельно..."

Ехалі і эксьпертныя камісіі: адна, затым другая... І падпісвалі заключэньні, у якіх былі і такія пункты: "предусмотреть меры по максимальному сокращению сбросов загрязняющих веществ /биовитина, тилазина, трихоцетина/ по меньшей мере в 10-15 раз".

Але як паменшыць шкодныя выкіды ад такой вытворчасьці у 10-15 разоў /!/ "заключэнне" парад не дае...

А завод будуецца...

Ня вызначаны дапушчальныя канцэнтрацыі шкодных рэчываў на многія віды будучай прадукцыі.

Ня вырашана пытаньне з забесьпячэньнем завода вадой /у сувязі з малаводнасьцю р.Ясельды інстытут "Саюзгіпрамеліяводгас" яшчэ у 1981 годзе не дазволіў браць ваду з ракі. Пасьля меліярацыі пойлы Ясельды вады у ёй, думаецца, не пабольшала. Але ваду браць будуць. І з ракі, і, што увогуле злачынства, з артэзіянскіх сьвідравін.

70 працэнтаў работ на заводзе будуць небясьпечныя і асабліва небясьпечныя. Ды і сам завод -- эксьперыментальны, аналагаў яму у нашай краіне няма. А кожны эксьперымент -- гэта рызыка.

Аднак дырэктар завода Валаўненка А.Ф. з упэўненасьцю заяўляе: "По моему мнению, наш завод для окружающей среды будет не вреднее, например, Минского завода по производству медицинских препаратов".

Не супакойвае гэта драгічынцаў. Як не магла супакоіць фраза з выступленьня у Кобрыне кандыдата у народныя дапутаты СССР Я.Я.Сакалова: "Признано нецелесообразным в дальнейшем размещать в республике новые предприятия химической, нефтехимической и микробиологической промышленности..."

А як жа быць з Драгічынскім біяхімічным? Ці сказана гэта зноў жа, каб "снять вопрос"?

М.Пракаповіч

СПРАШЧЭНЕЦ

Ніяк ня возьме да мазгоў
ён, сам без племені і роду,
нашто краіне шмат народаў
і столькі звычаяў і моў.

І, голас маючы у вярхах,
ідзе зьвесці ён гатовы
адзінай нацы і мовы
да адной зьвіліны у мазгах.

Алесь Каско

ХРОНІКА

Ідзе правядзеньня агульнагарадской дыскусіі "Беларусь: гісторыя і сучаснасьць" выступіла Берасьцейская грамадска-культурная суполка "Край". Яе падтрымалі Брэсцкі ГК ЛКСМБ і абласное аддзяленьне Беларускага Фонду культуры. Пытаньні дыскусіі: 1. Якой была дзяржава старажытная Беларусь?" -- паведамленьне прафесара Ул.Калесьніка; 2. "Нацыянальны суверэнітэт рэспублікі. Якім ён павінен быць?" -- паведамленьне дацэнта БІСІ А.Грыдэнка; 3/ "Ці маюць права на памяць і шанаваньне герб "Пагоня" і бел-чырвона-белы сьцяг?" -- паведамленьне выкладчыка Мінскага інстытута культуры А.Цітова; 4. "Як нам зьберагчы беларускую мову?" -- паведамленьне дацэнта кафедры Мінскага педінстытута П.Садоўскага.

Усе пагадзіліся з парадкам дня, з дакладчыкамі, а тым, што дыскусія адбудзецца 28 студзеня у Доме палітасьветы. А пасьля пачалася "карэкціроўка" гэтага вырашанага пытаньня. Хто узьдзейнічаў на камсамол, якім чынам, іншым арганізатарам дыскусіі незразумела і сёньня. З боем удалося адстаяць два першыя пытаньні. Замест Дома палітасьветы, які зьмяшчае больш за 500 чалавек, быў выдзелены клуб фабрыкі "Дынама" на 160 чалавек. 16 лютага ён быў перапоўнены, нягледзячы на тое, што а 18-ай гадзіне дзьверы зачынілі і дзесяткі людзей так і ня трапілі на дыскусію. Што ж, тут праявіліся адносіны ідэалагічных кіраўнікоў горада да беларускай гісторыі, да надзённых пытаньняў нашага жыцця.

З ДЫСКУСІІ

... Ці памятаем мы Тадэуша Касьцюшку, у атрадах якога змагаліся нашы продкі за нашу волю? Не! Не, мы будуем у Кобрыне велічны гмах новага музея А.Суворава, які падавіў паўстаньне Т.Касьцюшкі.

Р.Бакіевіч

⊙ У Баранавічах створаны камітэт па экалогіі. Такую падзею трэба было б толькі вітаць. Тым болей, што у горадзе ёсьць сур'ёзныя экалагічныя праблемы. Але насьцярожвае факт прызначэньня старшынёю камітэта М.АКУЛЕНКІ. Былога старшыню гарвыканкама у горадзе Баранавічы усе добра ведаюць. Ён асоба ардынарная, тыповая для застойнага часу. У сувязі з перастаноўкамі, з пераразмеркаваньнем пасад у гарадскім партапараце М.Акуленку давялося пакінуць сваё высокае месца. Але знайшлі новае, таксама зь неблагім акладам.

Старшыня камітэта экалогіі, як і народнага кантролю, павінен выбірацца грамадскасьцю на аснове конкурсу і праграмы кандыдата. Толькі тады, можна спадзявацца, ён ня будзе марыянеткай у руках мясцовых уладаў, жыццёвая установка якіх ранейшая: "Абы ціха".

⊙ Здаралася ня раз на рабочых сходах горада Баранавічы чуць ад кіраўнікоў прадпрыемстваў шаклікі, зьвернутыя да органаў дзяржаўнай бясьпекі, узяцца, нарэшце, за нефармалаў.

Вось як! Патрэбна дапамога КДБ. Бо шматлікі прапагандысцкі апарат /пры гаркамах, райкамах, абкамах/ ужо ня здольны нічога аргументавана процістаўляць людзям, якія маюць сваю думку, свае перакананьні.

Ці ня заклік гэта вярнуцца да мілых сэрцу бюракрата застойных часоў, а, магчыма, і яшчэ далей -- да часоў "железного занавеса"?

⊙ Па-рознаму праходзілі прафсаюзныя сходы на Брэсцкай студыі тэлебачаньня: лаялі тэхніку, высьвятлялі адносіны з кіраўніцтвам і адзін з другім, а найчасьцей пераказвалі шэптам плёткі ці чыталі.

Але сход, што адбыўся у лютым, напэўна, запомніцца надоўга. Пасьля звычнага рытуалу абраньня прэзідыўму з залы была унесена прапанова уключыць у абвестку дня пытаньне пра адносіны члена прафсаюза да БНФ. Што тут пачалося! Старшыня камітэту Ю.Сацінаў заявіў, што пакідае сход /пасьля у Брэсьце жартавалі: меншавікі пакінулі залу/; галоўны рэдактар В.Лоскі патрабаваў выгнаць з прэзідыўму старшыню мясцовага камітэту як самазванца...

Аднак большасьцю галасоў прапанова была прынятая. На Брэсцкай студыі тэлебачаньня была створана група падтрымкі БНФ "Адраджэньне". А пасьля пачаліся рэпрэсіі: пасыпаліся вымовы, папярэджаньні, недвухсэнсоўныя "индивидуальные беседы". Не усе выходзілі зь іх пераможцамі. Ня усе выстаялі. Рэпрэсіі працягваюцца.

З ПОШТЫ

Сегодня все понимают, что против бюрократов надо вести организованную борьбу. У нас в Белоруссии всё время говорили: "Нужны организаторы борьбы, а никто не хочет брать на себя лидерство..." Но вот появился Народный Фронт -- и что же? Где те, которые ждали лидера? А они теперь говорят, что лидеры жаждут власти и будут, может быть, похуже тех, которые есть. Не лицемеры ли? И не достойны ли мы того, что имеем?!

/З допісу інжынера Ул.Бокава, г.Брэст/

У КАВЯРДЗЯКАХ КАЗАЛІ...

ПІЛІП: Калі ж мы адолеем бюракратаў?
ХАЛІМОН: Ніколі!
ПІЛІП: Як гэта?
ХАЛІМОН: Бо бюракрат Сьвяты Дух -- колькі часу пра яго гавораць, а ніхто ня бачыў.

Нумар падрыхтавалі: М.Пракаповіч, С.Сьвістуновіч.